

Uvodne napomene

Ukoliko bi ste se našli u položaju srednjovekovnog vlastelina koga je zadesila iznenadna besparica, jedan od mogućih načina da pribavite novae, bio bi da zapalite vatru na stenovitoj obali koja pripada vašem feudu i da, uz malo sreće, izazovete nasukavanje nekog stranog broda. Po srednjovekovnom pravnom institutu *ius naufragii*, vi biste, kao pribrežni vlasnik, postali sopstvenik sve robe i eventualnih bogatstava izbačenih na obalu nakon brodoloma. Čak i kad bi se dogodilo da se pored robe spasi i neki preživeli brodolomnik, stranac, on zahvaljujući ovom institutu ne bi imao više nikakvih svojinskih prava na spašenoj robi.¹ Još jednostavniji put pribavljanja materijalnih dobara otvarao se za srednjovekovnog feudalca kroz institut *ius albanagii* (poznat u našim krajevima toga doba kao »obensko pravo« od francuskog »droit d'aubaine«). Vlastelin na čijoj bi teritoriji stranac umro postajao je vlasnik sve njegove imovine koja se nalazila na toj teritoriji, jer stranac nije imao pravo da bude ni ostavilac, ni naslednik.² Ukoliko bi smo se osvrnuli još dalje u istoriju i podsetili se gotovo potpune obespravljenosti stranaca u antičko doba preostalo bi nam jedino da zaključimo kako današnje norme o pravima stranaca u većini država predstavljaju savršenstvo međunarodne tolerancije i saradnje. Pa ipak, i pored nesumnjivog napretka, ni danas ne možemo reći da su stranci u potpunosti izjednačeni u pravima sa domaćim državljanima u bilo kojoj državi sveta. Taj diferencirani pristup prema domaćim državljanima i strancima uvek se veoma jasno odlikavao u oblasti stvarnih prava, pa se kao takav javlja i danas, naročito u pogledu prava na nepokretnosti.

---

¹ Jezdić dr Mihajlo: *Međunarodno privatno pravo II*, Beograd, 1976., str. 29

² Bartoš dr Milan, dr Borko Nikolajević: *Pravni položaj stranaca*, Beograd, 1951., str. 32

1. Prava stranaca u Jugoslaviji

Stvarna prava stranaca spadaju u širu oblast pravnog položaja stranih lica, koja se tradicionalno proučava u okviru međunarodnog privatnog prava. Norme o pravima stranaca daju odgovor na pitanje da li stranac uopšte može uživati određena prava u domaćoj državi, tj. da li su mu ona dostupna, za razliku od normi o sukobu zakona, koje određuju po kojem će se zakonu određena prava vršiti.³ Uzimajući dostupnost pojedinih privatnih prava strancima kao kriterijum, teorija razlikuje tri kategorije prava:⁴

1. *Opšta prava* koja su strancima dostupna pod istim uslovima kao i domaćim državljanima. U SFRJ su takva npr. obligaciona prava i pravo na sklapanje braka.

2. *Relativno rezervisana prava* koja su strancima dostupna ukoliko se ispuni neki dodatni uslov koji se od domaćih državljana ne traži. Tako npr. pravo nasleđivanja u SFRJ se za strance uslovljava postojanjem reciprociteta.

3. *Apsolutno rezervisana prava* koja nisu dostupna strancima, dakle rezervisana su za domaće državljanke. Kao takvo se u SFRJ javlja pravo sticanja nepokretnosti pravnim poslovima među živima.

Strancem se u SFRJ smatra svako lice koje ne poseduje jugoslovensko državljanstvo, dakle i apatridi i lica nepoznatog državljanstva. Ukoliko neko lice poseduje dvojno državljanstvo, pri čemu je jedno jugoslovensko, smatraće se, u pogledu uživanja prava, jugoslovenskim državljaninom. Pripadništvo pravnih lica određuje se po pravu one države po čijim je propisima pravno lice osnovano, ako u njoj ima i stvarno sedište, a ako ima stvarno sedište u nekoj drugoj državi, smatraće se da pripada toj državi ukoliko se po njenom pravu

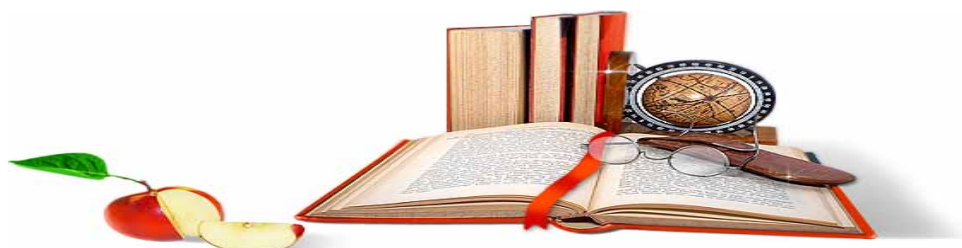
³ Katičić dr Natko: *Ogledi o međunarodnom privatnom pravu*, Zagreb, 1971., str. 7

⁴ Varadi dr Tibor: *Međunarodno privatno pravo*, Novi Sad 1983.g. str. 278

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

**[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET**

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com